

Jean Sibeliuksen Koottujen
teosten toimituskunta

19.4.2001

Toimintakertomus vuodelta 2000

Hankkeen yleiskuvaus

Jean Sibeliuksen koottujen teosten sarjasta saatiin vuonna 2000 julkaistuksi kaksi uutta nidettä. Vuoden aikana vaihtui myös teossarjan päätoimittaja. Kustantajan kanssa käytiin perusteelliset periaatteelliset keskustelut julkaisutyön vuotuisista tavoitteista ja julkaisuperiaatteista.

Vuoden aikana ilmestyneet kaksi nidettä olivat 2. sinfonia (I/3), joka saatiin painosta maaliskuussa, ja 3. yksinlaulunide (VIII/3), joka ilmestyi elokuussa. Osat esiteltiin sekä ammattipiireille että hankkeen sidosryhmille Helsingin yliopiston kirjaston kupolisalissa järjestetyssä iltatilaisuudessa 25.9. Tilaisuudessa dosentti Kari Kilpeläinen esitteli 2. sinfonian toimittamiseen liittyneitä kysymyksiä, pianotaiteilija Ilmo Ranta selosti musiikkinäyttein laulujen nidettä, jonka toimittamisessa hän oli toiminut taiteellisena asiantuntijana ja taiteilija Petteri Salomaa esitti Ilmo Rannan säestämänä neljä laulua esitellystä niteestä.

Samassa tilaisuudessa julkistettiin myös teossarjan päätoimittajan vaihdos. Sekä vanha että uusi päätoimittaja käyttivät tilaisuudessa puheenvuoron. Professori Fabian Dahlström oli ikänsä perusteella pyytänyt vapautusta tehtävästä, minkä jälkeen hänen tilalleen uudeksi päätoimittajaksi oli valittu professori Glenda Dawn Goss.

Kustantajan kannalta säännöllinen kahden nidoksen vuotuinen julkaisutahti on erittäin kova, koska nidosten julkaisuvaihe vaatii lähes yhtä pitkän valmisteluajan kuin käsikirjoituksen varsinainen toimitustyö. Tämän johdosta kustantajan kanssa käytiin kevään aikana perusteellinen keskustelu toimitustyön järjestelyistä ja

tavoiteaikataulusta. Keskustelussa kustantaja viittasi mm. siihen, ettei musiikkikustannustoiminnan historia tunne toista näin suurta koottujen teosten sarjaa, joka olisi ilmestynyt näin nopeassa ja säännöllisessä tahdissa. Keskustelujen lopputuloksena oli siitä huolimatta, että sekä julkaisija että kustantaja pitävät edelleenkin tavoitteenaan kahta painettua nideä vuodessa, mutta hyväksyvät sen, että olosuhteista johtuen julkaisuvauhdissa voi ilmetä vaihtelua. Toimitukselle tämä tavoite merkitsee täystyöllisyyttä, koska jokainen nide vaatii omat uudet ratkaisunsa ja edellyttää perusteellista tutkimustyötä. Lisäksi toimituksen on jaettava aikansa valmistumassa olevien niteitten oikoluvun ja uusien käsikirjoitusten toimittamisen kesken. Kokemuksen karttumisesta huolimatta työ ei muodostu sen enempää toimitukselle kuin kustantajallekaan rutiiniksi, joka jouduttaisi olennaisesti työn etenemistä.

Sen lisäksi, että työ on edennyt asetetun aikataulun mukaisesti, työn tulokset ovat saaneet tunnustusta korkean laatutasonsa ansiosta. Saksan musiikkikustantajien liitto (Deutscher Musikverleger-Verband) on maaliskuussa 2000 palkinnut teossarjan ensimmäiseksi ilmestyneen niteen (Deutscher Musikeditions-Preis) tieteellisten nuottijulkaisujen sarjassa.

Helsingissä järjestettiin 7.-10. joulukuuta kolmas kansainvälinen Sibelius-tutkijoiden kongressi. Kongressin järjestelyihin osallistuivat projektista Fabian Dahlström, Glenda Goss, Kari Kilpeläinen ja Veijo Murtomäki, jotka myös esiintyivät kongressissa. Koottujen teosten julkaisuhanketta esiteltiin kongressin osanottajille ja siitä keskusteltiin 7.12.

Toimitus on kokoontunut kuukausittain ja aika ajoin useamminkin, minkä lisäksi on pidetty kiinteätä yhteyttä kustantajan toimittajien kanssa. Toimitusperiaatteet kokoavaa asiakirjaa Editorial Guidelines on tarkistettu saadun kokemuksen perusteella.

Työn pitkäkestoisuuden ja ongelmien monimuotoisuuden takia toimitus on luonut yksityiskohtaisen seurantamenettelyn, jonka avulla työn kulku ja toimenpiteitten tapahtuma-aika voidaan todeta myös jälkikäteen ja jonka avulla varmistetaan se, että kokemukset ja työn yksityiskohdissa tehdyt ratkaisut kirjataan pohjaksi tuleville ratkaisuille.

Vuoden 2000 kuluessa on valmisteltu hankkeen seuraavan viisivuotiskauden

rahoitusjärjestelyjä. Vuotuisen rahoituksen tarve on henkilöjärjestelyjen takia noussut 800.000 markkaan, mikä summa pääosin kuuluu vakinaisen henkilöstön palkkauksiin. Opetusministeriö ilmoitti korottavansa oman osuutensa 400.000 markkaan edellyttäen, että projekti hankkii yhtä suuren summan yksityisistä lähteistä. Neuvottelut rahastojen kanssa varmistivat rahoituksen. Vuoden 2000 kuluessa rahoituspäätöksen tekivät Niilo Helanderin säätiö, Alfred Kordelinin rahasto sekä Jenny ja Antti Wihurin rahasto. Myönteinen ennakkokannanotto saatiin Suomen kulttuurirahastolta, Konstsamfundetilta ja Svenska kulturfondenilta.

Tieteellinen toimitus

Julkaisusarjan tieteellisen toimituksen kokoonpano on ollut seuraava:

professori *Fabian Dahlström*, päätoimittaja, 12.6. asti

professori *Glenda Dawn Goss*, 12.6. alkaen

dosentti *Kari Kilpeläinen*

professori *Veijo Murtomäki*

maisteri *Jukka Tiilikainen*, 12.6. alkaen

maisteri *Timo Virtanen*, 12.6. alkaen

Hankkeen tutkijoina ovat toimineet

professori *Glenda Dawn Goss*

maisteri *Jukka Tiilikainen* sekä

dosentti *Kari Kilpeläinen* (20h/vko).

Heidän lisäksi musiikin maisteri *Timo Virtanen* on työskennellyt palkkioperusteella ja professori *Peter Revers* (Graz/Salzburg) sivutoimisesti kotimaassaan. Professori *Fabian Dahlström* on osallistunut asiantuntijana toimituksen työskentelyyn. Oikolukuun ovat osallistuneet *Tuija Wicklund* ja *Kai Lindberg*.

Yksinlauluniteitten toimitustyössä on asiantuntija-apua antanut pianisti *Ilmo Ranta*. Ensimmäisen pianoniteen asiantuntijana toimi professori *Hui-Ying Liu*.

Englanninkielisen tekstin toimittamisesta on huolehtinut professori *Goss*.

Toimituskunta

professori *Fabian Dahlström*

professori *Glenda Dawn Goss* 12.6. alkaen

professori *Tuomas Haapanen* 12.6. asti

lehtori *Eva-Maria Hodel*

ylIASIAMIES, dosentti *Paavo Hohti*

professori *Esko Häkli*, puheenjohtaja

professori *Erkki Salmenhaara*

professori *Eero Tarasti*

Työn tulokset

Kertomusvuoden aikana saatiin seuraavat tulokset:

1.
 - I/3 2. sinfonia (Kilpeläinen) ilmestyi painosta maaliskuussa
 - VIII/3 3. yksinlaulunide (Tiilikainen) ilmestyi painosta elokuussa
 - VIII/4 4. yksinlauluniteen (Tiilikainen) toimitustyö ja 1. vedokset valmistuivat
 - VIII/1 1. yksinlauluniteen (orkesterisäestys, Kilpeläinen, Virtanen) 1. vedokset valmistuivat
 - V/1 1. pianoteoksen niteen (Kilpeläinen) alkuosan (op. 5 ja 12) 1. vedokset valmistuivat

2.

I/1 Kullervo-sinfonian toimitustyö käynnissä (Goss)

I/2 1. sinfonian toimitustyö käynnissä (Virtanen)

I/7 (osa) Sinfonisten runojen 1. nide, Skogsräet, toimitustyö käynnissä (Revers)

V/2 2.
pianoniteen
toimitustyö
alkoi
(Kilpeläinen)

Muu toiminta

Hankkeen henkilökunnalla on ollut muuta julkaisuhankkeeseen liittyvää toimintaa seuraavasti:

Fabian Dahlström

Esitelmä "Jean Sibelius's Diary" III kansainvälisessä Jean Sibelius-konferenssissa Helsingissä 7.-10.12. Sen lisäksi osallistunut samassa konferenssissa paneelikeskusteluun, joka käsitteli Jean Sibeliuksen Koottuja teoksia.

Jatkanut julkaisun Jean Sibelius, *Thematisch-bibliographisches Verzeichnis seiner Werke* (Breitkopf & Härtel) toimitustyötä. Vuodenvaihteessa 2000/2001 julkaisun taitto oli edennyt opukseen 36 asti ja ladonta opus 88:n loppuun asti.

Jatkanut Sibeliuksen oikeudenomistajien ja kansallisarkiston suostumuksella kommentaarien laatimista Sibeliuksen päiväkirjaan. Päiväkirjan puhtaaksikirjoitetun laitoksen alustava versio on talletettu kansallisarkistoon syyskuussa 2000. Työn alla olevien koottujen teosten osien toimittajille on

välitetty julkaisutyön kannalta merkitykselliset tiedot.

Glenda Dawn Goss

"Sibelius's Kullervo after 1892". Teoksessa *Hundra vägar har min tanke, Festskrift till Fabian Dahlström/Juhlakirja Fabian Dahlströmille*. Helsinki: WSOY 2000. S. 61-72.

Toimittanut yhdessä Kari Kilpeläisen, Pirkko Moisalan ja Veijo Murtomäen kanssa teoksen *Hundra vägar har min tanke, Festskrift till Fabian Dahlström/Juhlakirja Fabian Dahlströmille*. Helsinki: WSOY 2000.

Toimittanut ja kommentaareilla varustanut teoksen: Paul Sjöblom, Finland From the Inside. Eyewitness Report of a Finnish-American Journalist, 1938-1997 (sis. mm. "Sjöblom on Sibelius", s. 19-60). Helsinki: NewBridge Press 2000.

Esitelmät: "Jean Sibelius and American Friendships" – Rotary International, Karjaa, 9.9.2000 ja "The Power of the Press: Jean Sibelius and the JSW Project", Western Foreign Press Club, Helsinki, 26.10.2000.

Luento: "The JSW Complete Edition: Background, Goals and Issues." Anne Sivuojaan musiikkikurssi, Turun yliopisto, 13.11.2000.

Esitellyt projektin III kansainvälisessä Jean Sibelius-konferenssissa 7.12. järjestetyssä paneelikeskustelussa.

Matkat: Kongressin kirjasto, Washington D.C., Kullervon, Luonnottaren ja Affetuoson käsikirjoitusten tutkiminen 15.-19.7.

Osallistunut kokoukseen "Die Fachgruppe Freie Forschungsinstitute in der Gesellschaft für Musikforschung", Würzburg, 4.-9.10.2000. Neuvottelut herra Christian Riedel, Breitkopf & Härtel, Wiesbaden.

Kari Kilpeläinen

Artikkeli: "Sibeliuksen musiikkikäsikirjoituksista ja niiden kriittisestä toimittamisesta", teoksessa *Hundra vägar har min tanke, Festskrift till Fabian Dahlström/Juhlakirja Fabian Dahlströmille*. Helsinki: WSOY 2000. S. 88-97

Toimittanut yhdessä Glenda Gossin, Pirkko Moisalan ja Veijo Murtomäen kanssa em. juhlakirjan.

Kirja-arvostelu Vesa Sirénin Sibelius-kirjasta Aina poltti sikaria: "Poikkeuksellisen ihmisen lumoissa", *Helsingin Sanomat* 27.2.

Puheenvuorot toimittamisesta uusien julkaisujen juhlistamistilaisuudessa 25.9. sekä III kansainvälisen Sibelius-konferenssin paneelissa, joka käsitteli Jean Sibeliuksen koottuja teoksia, 7.12.

Veijo Murtomäki

"Das musikalische Werk von Jean Sibelius. Musikhistorische Betrachtungen". Teoksessa *Sibelius und Deutschland*. Toim. Ahti Jännti, Annemarie Vogt, Marion Holtkamp. Berlin: Berlin Verlag Arno Spitz 2000. S. 28-40.

"Jean Sibelius". Julkaisussa Jean Sibelius, *Mieskuorolaulut a cappella*, toim. Uolevi Lassander. Helsinki: Ylioppilaskunnan Laulajat 2000. S. 171-179.

"Sibelius ja valssi". *Hundra vägar har min tanke. Festskrift till Fabian Dahlström*. Helsinki: WSOY 2000. S. 73-87.

"Sibeliuksen sotkuja selvittämässä". *Sibis* 1/2000, s. 26.

"Kaksi Sibelius-kirjauutuutta". *Musiikki* 3-4/2000 s. 284-291.

Esitelmä: "Sibelius - the patriot and composer" III kansainvälisessä Jean Sibelius- konferenssissa Helsingissä 7.-10.12.2000. Osallistunut konferenssissa paneelikeskusteluun, joka käsitteli Sibeliuksen koottuja teoksia.

Jukka Tiilikainen

Tabula gratulatorian toimittaminen Fabian Dahlströmin juhlakirjaan *Hundra vägar har min tanke* (toim. Glenda Dawn Goss, Kari Kilpeläinen, Pirkko Moisala ja Veijo Murtomäki). Helsinki 2000.

Luento Helsingin yliopiston taiteentutkimuksen laitoksen musiikkitieteen kurssilla

"Johdatus musiikintutkimukseen" aiheena Sibelius-tutkimus sekä erityisesti Sibeliuksen teosten tieteellinen toimittaminen, 5.10.2000.

Esittelyteksti "Romanttisista unelmista tanssillisiin tuokiokuviin" Ann-Sofie von Otterin (mezzosopraano), Bengt Forsbergin (piano) ja Nils-Erik Sparfin (viulu) konserttiin Suomen kansallisoopperassa 6.12.2000

Esitys Jean Sibeliuksen koottujen teosten esittelytilaisuudessa 25.9.; puheenvuoro III Jean Sibelius- konferenssissa 7.12. Jean Sibeliuksen ja musiikkikustantaja Wilhelm Hansenin toimittajan Julia A. Burtin korjausvedoksiin tekemistä muutoksista sekä esitelmä samassa konferenssissa 10.12. aiheesta "The Evolution of Jean Sibelius's songs as seen in his musical manuscripts".

Timo Virtanen

Artikkeli: Käsiohjelma Sibelius-Akatemian sinfoniaorkesterin konserttiin 20.3.2000 (Mozart: sinfonia nro 39, Sibelius: Luonnotar, sinfonia nro 3) Kirjoitus julkaistu myös konsertista tehdyn levytyksen esittelytekstissä (SACD-13)

Esitelmät: "Jean Sibelius Works: an Introduction. 1 International Symposium of Composer Institutes, München 1.7.2000, "Sibelius's Double Ties and Slurs" ja "The Third Symphony: a Sketch Study" III kansainvälisessä Jean Sibelius – konferenssissa 7.12. Julkaisuhankkeen ja Sibeliuksen teosten toimitustyöhön liittyvien kysymysten esittely Sibelius-Akatemian sävellyksen ja musiikinteorian osaston jatkotutkintoseminaarissa, loka-marraskuu, 2000.

Tiedotus

Näyttely Helsingin yliopiston kirjastossa Jean Sibeliuksen koottujen teosten julkaisuhankkeesta 1.12.2000 alkaen. Näyttelyn laatimiseen osallistuivat Glenda Goss, Kari Kilpeläinen, Jukka Tiilikainen ja Timo Virtanen hankkeesta sekä Inkeri Pitkäranta Helsingin yliopiston kirjastosta.

Posterit hankkeesta valtakunnallisessa musiikintutkijoiden symposiumissa Turussa huhtikuussa.

Julkaisuhankkeen englanninkielisen kotisivun osoite on: <http://hul.helsinki.fi/hyk/hul/proje/sibelius.html>